

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

Departament Działań Delegowanych

Pani
Maria Kaczorowska
Dyrektor Departamentu
Funduszu Rozwoju Obszarów Wiejskich
w Urzędzie Marszałkowskim
Województwa Łódzkiego

Wasze pismo z dnia: 2017-04-13 Znak: FRI.40.1.54.2017.MW Nasz znak: DDD-WL.6935.120.2017.MZd Data: 30.05.2017 r.

Sprawa: zakupiony sprzęt w ramach poddziałania 19.2 - przedmiotem zastawu rejestrowego.

W odpowiedzi na pismo Łódzkiego Urzędu Marszałkowskiego dotyczące kwestii - czy zakupiony sprzęt w ramach poddziałania 19.2 *Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność* może być przedmiotem zastawu rejestrowego, poniżej przedstawiam następujące informacje.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów (Dz. U. z 2016 r., poz. 297, z późn. zm.) (dalej: ustawa o zastawie rejestrowym), do ustanowienia zastawu rejestrowego są wymagane umowa o ustanowienie tego zastawu (umowa zastawnicza) między osobą uprawnioną do rozporządzania przedmiotem zastawu (zastawcą) a wierzycielem (zastawnikiem) oraz wpis do rejestru zastawów. Umowa zastawnicza powinna być pod rygorem nieważności zawarta na piśmie, przy czym umowa ta winna określać, m.in. przedmiot zastawu w sposób odpowiadający jego właściwościom oraz wierzytelność zabezpieczoną zastawem - przez oznaczenie stosunku prawnego, z którego ta wierzytelność wynika lub może wynikać, oraz najwyższej sumy zabezpieczenia (art. 3 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 i 4 ustawy o zastawie rejestrowym). Przedmiotem zastawu rejestrowego mogą być rzeczy ruchome i zbywalne prawa majątkowe, z pewnymi wyjątkami wskazanymi w ustawie o zastawie rejestrowym (art. 7 ust. 1 ustawy o zastawie rejestrowym). Zastaw rejestrowy może być ustanowiony także wówczas, gdy zastawca nabędzie przedmiot zastawu w przyszłości. Obciążenie zastawem rejestrowym takiego przedmiotu zastawu staje się skuteczne z chwilą jego nabycia przez zastawcę (art. 7 ust. 3 ustawy o zastawie rejestrowym).

Przyczyną prawną, a zarazem celem ustanowienia zastawu rejestrowego jest zabezpieczenie wierzytelności. Zastawem rejestrowym można zabezpieczyć wierzytelność pieniężną wyrażoną w pieniądzu polskim lub walucie obcej (art. 5 ustawy o zastawie rejestrowym). Zastaw rejestrowy zabezpiecza odsetki, roszczenia uboczne wskazane przez strony w umowie zastawniczej oraz koszty zaspokojenia zastawnika mieszczące się w sumie wymienionej we wpisie zastawu (art. 6a

ustawy o zastawie rejestrowym).

W myśl art. 2 ust. 2 ustawy o zastawie rejestrowym, rzeczy obciążone zastawem rejestrowym, a także papiery wartościowe lub inne dokumenty dotyczące praw obciążonych takim zastawem mogą być pozostawione w posiadaniu zastawcy lub osoby trzeciej wskazanej w umowie o ustanowienie zastawu rejestrowego, jeżeli wyraziła ona na to zgodę. Jeżeli umowa zastawnicza nie stanowi inaczej, zastawca może korzystać z przedmiotu zastawu rejestrowego zgodnie z jego społeczno-gospodarczym przeznaczeniem (art. 11 ust. 1 pkt 1 ustawy o zastawie rejestrowym).

Wierzytelność zabezpieczona zastawem rejestrowym podlega zaspokojeniu z przedmiotu tego zastawu z pierwszeństwem przed innymi wierzytelnościami, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej (art. 20 ustawy o zastawie rejestrowym). Zaspokojenie zastawnika z przedmiotu zastawu rejestrowego następuje w drodze sądowego postępowania egzekucyjnego, o ile przepisy niniejszej ustawy nie stanowią inaczej (art. 21 ustawy o zastawie rejestrowym). W art. 22-27 ustawy o zastawie rejestrowym ustawodawca uregulował szczególne sposoby zaspokojenia zastawnika z przedmiotu zastawu rejestrowego. Przykładowo, według art. 22 ust. 1 ustawy o zastawie rejestrowym, umowa zastawnicza może przewidywać zaspokojenie zastawnika przez przejęcie przez niego na własność przedmiotu zastawu rejestrowego, jeżeli są spełnione warunki określone w tym przepisie.

W odniesieniu do postanowień ujętych w obowiązującym formularzu umowy o przyznaniu pomocy na operacje w ramach poddziałania 19.2 z wyłączeniem projektów grantowych oraz operacji w zakresie podejmowania działalności gospodarczej - zauważyć należy, że umowa w § 5 ust. 1 pkt 8 i 9 przewiduje, m.in. zobowiązanie beneficjenta w trakcie realizacji operacji oraz przez okres 5 lat (3 lat - w przypadku prowadzenia mikroprzedsiębiorstwa albo małego przedsiębiorstwa w rozumieniu przepisów rozporządzenia nr 651/2014) liczony od dnia wypłaty przez Agencję płatności końcowej, do nieprzenoszenia prawa własności lub posiadania nabytych dóbr, wybudowanych, przebudowanych, wyremontowanych w połączeniu z modernizacją budynków lub budowli, na które została przyznana i wypłacona pomoc, oraz ich wykorzystywania w sposób zgodny z przeznaczeniem i celami operacji, z wyłączeniem stosowania czasowego przenoszenia własności na zabezpieczenie wierzytelności jako formy zabezpieczeń kredytów/pożyczek udzielanych na realizację operacji.

Z obowiązujących przepisów prawa określających zasady przyznawania i wypłaty pomocy w ramach poddziałania 19.2, w szczególności z rozporządzenia MRiRW z dnia 24 września 2015 r. w sprawie *szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020*, wprost nie wynika zakaz ustanowienia zabezpieczenia w postaci zastawu rejestrowego na przedmiocie dofinansowania (np. na zakupionych maszynach). Taki zakaz nie został również wyraźnie przewidziany na gruncie obowiązującego formularza umowy o przyznaniu pomocy. Niemniej jednak formularz umowy - nakłada na beneficjenta zobowiązanie do nieprzenoszenia prawa własności lub posiadania nabytych dóbr, wybudowanych, przebudowanych, wyremontowanych w połączeniu z modernizacją budynków lub budowli, na które została przyznana i wypłacona pomoc, oraz ich wykorzystywania w sposób zgodny z przeznaczeniem i celami operacji. Oceny wymaga zatem, czy ustanowienie zastawu rejestrowego na przedmiocie dofinansowania prowadzi do naruszenia przez beneficjenta wskazanego obowiązku kontraktowego.

W świetle analizy przepisów ustawy o zastawie rejestrowym nie ma wątpliwości co do tego, że samo ustanowienie zastawu rejestrowego na danej rzeczy nie powoduje jeszcze przeniesienia własności tej rzeczy na wierzyciela (zastawnika). Innymi słowy, pomimo ustanowienia zastawu rejestrowego rzecz nadal pozostaje własnością dłużnika (zastawcy), z tym że jest ona obciążona przedmiotowym zabezpieczeniem. Utrata przez dłużnika (zastawcę) własności przedmiotu zastawu rejestrowego nastąpi dopiero w przypadku zaspokojenia się zastawnika z tego przedmiotu, a więc w sytuacji gdy zabezpieczona wierzytelność nie zostanie wykonana.

Samo ustanowienie zastawu rejestrowego na przedmiocie dofinansowania nie będzie skutkowało naruszeniem przez beneficjenta zakazu przenoszenia własności zakupionych dóbr.

Odrębnego rozważenia wymaga kwestia posiadania i korzystania przez dłużnika (zastawcę) z przedmiotu zastawu rejestrowego. Cechą charakterystyczną zastawu rejestrowego jest możliwość pozostawienia przedmiotu zastawu w posiadaniu zastawcy (art. 2 ust. 2 ustawy o zastawie rejestrowym). W przeciwieństwie do zastawu zwykłego, uregulowanego w przepisach kodeksu cywilnego, do powstania zastawu rejestrowego nie jest konieczne wydanie przez zastawcę przedmiotu zastawu wierzycielowi (zastawnikowi) bądź osobie trzeciej, co oczywiście nie wyklucza przyjęcia przez strony umowy zastawniczej takiego rozwiązania. Gospodarcze znaczenie zastawu rejestrowego przejawia się w możliwości obciążenia przedmiotów zastawcy (zwykle dłużnika osobistego wierzyciela) z jednoczesnym ich pozostawieniem w jego władaniu celem prowadzenia dalszej nieskrępowanej działalności gospodarczej, często prowadzącej także do szybszego spłacenia zabezpieczonej zastawem wierzytelności.

Pozostawienie przedmiotu zastawu rejestrowego w posiadaniu zastawcy trzeba traktować jako zasadę. Z uprawnieniem zastawcy do dalszego posiadania rzeczy obciążonej zastawem rejestrowym skorelowana jest możliwość korzystania z niej zgodnie z jej społeczno-gospodarczym przeznaczeniem, jeżeli umowa nie stanowi inaczej (art. 11 ust. 1 pkt 1 ustawy o zastawie rejestrowym). Powyższe oznacza, że jeżeli przedmiot zastawu rejestrowego pozostaje w posiadaniu zastawcy i zastawca będzie mógł z niego korzystać, to nie jest konieczny zapis umowny na to zezwalający. W braku stosownej regulacji umownej w tym zakresie można domniemywać, że zastawca jest uprawniony zarówno do posiadania, jak i korzystania z rzeczy obciążonej zastawem rejestrowym.

Nie można jednak wykluczyć, że w konkretnym przypadku strony umowy zastawniczej umówią się w ten sposób, że przedmiot zastawu rejestrowego przejdzie w posiadanie wierzyciela (zastawnika) lub osoby trzeciej, czy też wyłączone zostanie prawo zastawcy do korzystania z tego przedmiotu. Mając to na uwadze, w każdej indywidualnej sprawie, w której dochodzi do ustanowienia zastawu rejestrowego na przedmiocie dofinansowania, analiza kwestii tego, czy beneficjent przez samo ustanowienie zastawu rejestrowego nie naruszył swoich zobowiązań wynikających z umowy o przyznaniu pomocy w zakresie obowiązku posiadania oraz korzystania z nabytych dóbr w sposób zgodny z przeznaczeniem i celami operacji, winna przede wszystkim koncentrować się na weryfikacji postanowień umowy zastawniczej, pod kątem ustalenia, czy umowa ta nie przewiduje odstępstwa od reguły, według której przedmiot zastawu pozostaje w posiadaniu zastawcy i zastawca może z niego korzystać zgodnie z jego społeczno-gospodarczym przeznaczeniem. W konsekwencji, nie można zatem z góry jednoznacznie przesądzić, że samo ustanowienie zastawu rejestrowego nigdy nie doprowadzi do naruszenia zobowiązań umownych spoczywających na beneficjencie, gdyż istotne będzie w tym względzie wyjaśnienie, czy w danym przypadku beneficjent rzeczywiście zachował posiadanie oraz możliwość korzystania z przedmiotu dofinansowania.

2
no wadnu
Departament Działań
Delegowanych
ZASTĘPCA DYREKTORA
Bartosz Szymanski

1. **Pan Paweł Czyszczoń**
Dyrektor Wydziału Obszarów Wiejskich
Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego
2. **Pani Elżbieta Siemiątkowska**
Dyrektor Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich
Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego
3. **Pan Edmund Bożeński**
Dyrektor Departamentu Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich
Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego
4. **Pan Józef Giemza**
Dyrektor Departamentu Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich
Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego
5. **Pan Hubert Guz**
Dyrektor Departamentu Funduszy Europejskich
Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
6. **Pan Radosław Rybicki**
Dyrektor Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich
Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego
7. **Pan Tomasz Karaczyn**
Dyrektor Departamentu Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich
Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego
8. **Pani Magdalena Sobina**
Dyrektor Departamentu Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich
Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego
9. **Pani Elżbieta Filipowicz**
Dyrektor Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich
Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego
10. **Pani Justyna Durzyńska**
Dyrektor Departamentu Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich
Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
11. **Pan Jerzy Motloch**
Dyrektor Wydziału Terenów Wiejskich
Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego
12. **Pan Krzysztof Domagała**
Dyrektor Świętokrzyskiego Biura Rozwoju Regionalnego
13. **Pan Jarosław Sarnowski**
Dyrektor Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa
Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego
14. **Pani Izabela Mroczek**
Dyrektor Departamentu Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich
Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego
15. **Pan Artur Przybylski**
p.o. Dyrektora Wydziału Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich
Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego
16. **Pan Dariusz Nieć**
Dyrektor Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi